

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЙ

Илимий-методикалық журнал

№ 6.2.1 2023

гуманитарные науки
естественные науки
технические науки

**1-ДЕКАБРЬ ҚАРАҚАЛПАҚ ТИЛИНЕ
МӘМЛЕКЕТЛІК СТАТУС БЕРІЛГЕН КҮН**

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

Илимий-методикалық журнал

2023

6-2-1сан

*Ўзбекистан Республикасы Министрлер Кабинети жанындагы
Жоқарғы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарары менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз ғәм хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы ғуўалық берилген.*

Нөкис

6-2-1сан

2023

декабрь

Шөлкемлестіріушілер:

*Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириу Министрлиги,
ӨЗПИИИ Қарақалпақстан филиалы*

Редактор:
А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ
Ерполат АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Тўлқин АЛЛАЁРОВ
Умида БАҲАДИРОВА
Фархад БАБАШЕВ
Гулзода БОЙМУРОДОВА
Шахло БОТИРОВА
Маманазар ДЖУМАЕВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Алишер ЖУМАНОВ
Гүлнара ЖУМАШЕВА
Холбой ИБРАГИМОВ
Умида ИБРАГИМОВА
Меруерт ПАЗЫЛОВА
Асқарбай НИЯЗОВ
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ

Нуржан МАТЧАНОВ
Сафо МАТЧОН
Шуқурилло МАРДОНОВ
Бахтиёр РАХИМОВ
Фурқат РАЖАБОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Барлықбай ПРЕНОВ
Феруза САПАЕВА
Қаххор ТУРСУНОВ
Амина ТЕМИРБЕКОВА
Нурзода ТОШЕВА
Тажибай УТЕБАЕВ
Амангелди КАМАЛОВ
Ризамат ШОДИЕВ
Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Рустам ФАЙЗУЛЛАЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Умид ХОДЖАМҚУЛОВ
Гулрухсор ЭРГАСHEBA
Гавхар ЭШЧАНОВА

МАЗМУН ТИЛ ХЭМ ЭДЕБИЯТ

Fozilov O. O'zbek va ingliz tillarida hosila nominalining motivatsion asoslari (perefrazalar misolida).

Aliyeva Z. Ornitonim komponentli ingliz va o'zbek idiomalarining tahlili

Alimova Sh. Ingliz va o'zbek tillarida pora va ta'magirlik konseptlarining lingvomadaniy va semantik talqini

Aliyeva Z. Ingliz va o'zbek tilida ornitonim komponentlari bo'lgan frazeologik birliklar haqida ilmiy qarashlar.

Eshquvvatova G. Ingliz va o'zbek tillarida frazeologizmlarning tasnifi food/taom komponentli frazeologik birliklari misolida.

Марданов А. Основные понятия логико-семантических моделей

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Maxmudova M. Yan Amos Komenskiyning pedagogik faoliyati va nazariyasi

Jabborov M. Tarbiyasi qiyin o'quvchilar bilan ishlashning shakl va metodlari.

Mahkamova Sh. Innovatsion texnologiyalar asosida musiqa san'ati boshqaruvi

Xo'jamqulov P, Musayev N, Muminova D. Umumta'lim maktablari o'quvchilarida ta'limiy-tarbiyaviy immunitetni shakllantirish yo'llari.

Qayumov J. O'quvchilarga xonandalik asarlarini erkin va ifodali kuylatish uslublari.

Musayev N, Xo'jamqulov P, O'zbek milliy maqom san'atini yosh ijrochilarga o'rgatishda etibor qaratilishi lozim bo'lgan jihatlar.

Rajabova S. Kasb ta'limi o'qituvchilarini tayyorlashda Marvelous Designer dasturidan foydalanish metodikasi

Yunusov O. Musiqa ta'limida qo'shiq kuylash ijodiy faoliyatga o'rgatish

Umarov A. Pedagogik-kasbiy kompetentlik ta'lim jarayonini rivojlantirishning muhim omili sifatida.

Eshankulova D. Umumta'lim maktablarida kimyo fanining o'qitilishi va zamonaviy interfaol metodlarning qo'llanilish uslublari.

Yadgarova D. Talabalar valeologik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish.

Lafasov B Texnologiya fanini o'qitish jarayonida o'quvchilarni muhandislik kasblariga yo'naltirishda "steam – ta'lim".

Mo'minov K. Forsayt texnologiyalar asosida talabalarning kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishda innovatsion yondashuv

Qulmatov Z. Pedagogik tadqiqotlarda ma'lumotlarni qayta ishlash texnologiyasi

Umirova G. Texnika oliy ta'lim muassasalari talabalarida rahbarlik qobiliyati va boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirishning tarkibiy qismlari

Axmedova M. Mustaqil va o'quv topshiriqlarini metodik takomillashtirishda ona tili fanining vazifalari

Qosimov Sh. Bo'lajak o'qituvchining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish

Xayitova Sh. Oilada o'zaro muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik omillari

Xoliqova R. Ona tili ta'limida o'quv topshiriqlarini metodik-pragmatik takomillashtirish

Muxitdinova M. Syomkina A, Bo'lajak musiqa o'qituvchisining kasbiy-pedagogik kompetensiyalari

Maxkamova M. Pedagogika oliy ta'lim muassasalari talabalarida kasbiy sifatlarni rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari

Muslimov Sh. Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirish mezonlari

Xaydarova M. Ta'lim qonunlari - uni samarali tashkil etish bu ba'zi muhim talablar uchun asosdir.

Toshmatova Sh, Ernazarov Z. Bilogiya faning yangi metodikalari
Xakimov T. Sharq allomalarining pedagogik qarashlari asosida oliy ta'lim talabalarining pedagogik tafakkurini oshirishni takomillashtirish.
Nazirova F. O'qituvchi faoliyatida pedagogik va kommunikativ qobiliyat
Irmatova M. Boshqaruv psixologiyasining fundamental asoslari
Haydarova M. Yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanishda o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish
Rasulova M. O'qituvchilarning loyihaga asoslangan o'qitish kompetentligini rivojlantirishning zamonaviy usullari
Djabbarova N. Talaba-qizlarda liderlik sifatlarni rivojlantirishning ta'limiy imkoniyatlari
Haydaraliyeva Z. O'zbekiston ta'lim tizimini xorijiy tajribalar asosida rivojlantirish
Rajabov X. Bo'lajak kimyo o'qituvchilarining axborot-metodik kompetentligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyasidan foydalanish tamoyillari
Сулаймонов А. Собиров С. Формирование компетенций, учащихся по иллюстративному рисованию по принципу непрерывности.
Боймирзаева Д. Роль социальная креативность в деятельности будущих образовательных менеджеров

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИҚ ТИЙКАРЛАРИ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

Xakimova B.M. Gender o'z-o'zini rivojlantirish jarayonida maktab o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini o'stirishning nazariy jihatlarini
Sarsenbaev A. Haqoratning jinoiy-huquqiy tasnifi

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Мустафоев А. Бўлажак ўқитувчиларда медиатаълим кўникмаларини шакллантириш зарурати
Azamxonov B. Texnik oliy ta'lim muassasalarida virtual kompyuter simulyatorlarining qo'llanilishi va asosiy xususiyatlari
Umarov A.S. O'zbektonda badiiy ta'lim klasterini tashkil etish va rivojlantirishning nazariy asoslari
Siddiqov I.M. Sun'iy intellektning zamonaviy texnologiyalari
Siddiqov I.M. Ta'limda buyumlar internetidan foydalanishning ahamiyati
Shirinov F.Sh. Matematik masalalarni yechishda qo'llaniladigan amaliy uskunaviy paketlar
Suyumov J. Ta'lim jarayonida o'qitishning innovatsion metodlari: kompyuter imitatsion modellar misolida
Ahmedova G, Mahmudova O. Logarifmik transcendent tengsizliklarni hisoblash usullari
Muydinjonov Z, Muydinjonov D. Digital technology and learning opportunities
Muydinjonov Z, Muydinjonov D. Digital technology competence

БАСЛАЎЧИ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТӘРБИЯ

Tolipova T. XXI asr ko'nikmalarini shakllantirish usullari
Elmurotova D. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini innovatsion faoliyatga tayyorlash modeli
Мустафаева З. «Совершенствование и развитие творческих способностей детей дошкольного возраста»
Odilova H. Xorijiy mamlakatlar tajribasida maktabgacha yoshdagi bolalarda axborot muhitida ekologik munosabat masalasining qiyosiy tahlili
Нурбаева.И. Условия интеллектуального развития старшего дошкольника в процессе формирования математических представлений

Akmalova M. Zamonaviy formatsiyadagi maktabgacha ta'lim tashkiloti – Yangi O'zbekiston ijtimoiy muhitida

Zokirova S, Quziyeva N, Ta'lim jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining tasavvur imkoniyatlarini rivojlantirish

Xolyigitova B. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini badiiy adabiyotlar asosida shakllantirish pedagogik muammo sifatida

Kasimova D. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlikni shakllantirish jarayonida event texnologiyasidan foydalanish afzalliklari.

Xovodillayev M. 9-13 yoshdagi aqli zaif bolalarda nutqni shakllantirish texnologiyalari.

O'roqova Sh. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini dunyoqarashini tabiiy fanlar misolida intellektual rivojlantirish metodikasi

Saydillayeva M. Maktabgacha ta'lim tashkilotlaridagi tarbiyalanuvchilar faoliyatini rivojlantirishning loyihalashtirish xususiyatlari.

Файзиёва У. Эшитишида муаммолари бўлган болалардаги нутқнинг ривожланиш даражаси

Safarova Sh. Boshlang'ich sinflarda geometriya materiallarini o'rgatishning didaktik ta'minoti

Yo'ldoshev O. Boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning o'rni

Kubayeva M. Maktabgacha yoshdagi bolalarni ekologik tarbiyalashning nazariy asoslari

Xaydarov B. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida umumrivojlantiruvchi mashqlarni mustaqil bajara olish ko'nikmalarini shakllantirish usullari

Hamidova G. Maktabgacha yoshdagi bolalar ijodiy va intellektual qobiliyatini rivojlantirish orqali innovatsion tafakkurini shakllantirish

ТАСВИРИЙ САЪНАТ

Султанов Х. Кластер усули орқали тасвирий санъат таълимини интеграциялаш имкониятлари

Bekqulov Q. Muhandislik grafikasi talabalarining mustaqil ijodiy ish faoliyatini tashkil etishning mazmuni.

Talipov N. Naqqoshlik san'atida kompositsiyaning ahamiyati

Malikov K. Texnik oliy o'quv yurtlarida muhandislik va kompyuter grafikasi fanini o'qitishda talabalarni to'garak mashg'ulotlariga qiziqtirish orqali kasbga bo'lgan ijodkorligini shakllantirish.

Fayziyeva S. Muhandislik grafikasi fanlarini o'qitishda gumanitar, ijodiy va umummadaniy yo'nalishlarda o'qitish metodikasini takomillashtirish.

ФИЗИКАЛЫҚ ТӘРБИЯ ҲӘМ СПОРТ

Ochilov R. Turli o'yin amplusiga ega yosh futbolchilarni jismoniy tayyorgarligini rivojlantirish yo'llari

4. Имоматова У. М. Композицияда эскиз бажариш орқали бадиий тасаввурни ошириш //International scientific research conference. – 2023. – Т. 1. – №. 12. – С. 13-17.
5. Eralievich, S. X., & Sultanovna, M. I. M. (2020). Formation of students 'spiritual education through creative circles in secondary schools. TRANS Asian Journal of Marketing & Management Research (TAJMMR), 9(6), 53-58.

REZYUME

Ушбу мақолада бошқа соҳаларда муваффақиятли қўлланилаётган кластер усулини тасвирий санъат соҳасига интеграциялаш имкониятларини кўриб чиқилади. Кластер усулининг назарий асосларини, шунингдек, унинг ижодкорликни рағбатлантириш, фанлараро ҳамкорлик ва ижодкорликка асосланган муҳитда таълим тажрибасини ошириш имкониятлари ўрганилади. Ушбу тадқиқот тасвирий санъат соҳасида инновацион услуб ва ёндашувлардан фойдаланган ҳолда таълим жараёнини оптималлаштиришни яхшироқ тушунишга ёрдам беради.

РЕЗЮМЕ

В данной статье рассматриваются возможности интеграции кластерного метода, который успешно применяется в других областях, в сферу изобразительного искусства. Исследуются теоретические основы кластерного метода, а также его потенциал для развития творчества, междисциплинарного сотрудничества и улучшения образовательного опыта в творческой среде. Данное исследование способствует лучшему пониманию оптимизации образовательного процесса с использованием инновационных методов и подходов в области изобразительного искусства.

SUMMARY

This article discusses the possibilities of integrating the cluster method, which has been successfully used in other fields, into the field of fine arts. The theoretical foundations of the cluster method are explored, as well as its potential for promoting creativity, interdisciplinary collaboration, and enhancing the educational experience in creative environments. This study contributes to a better understanding of optimizing the educational process using innovative methods and approaches in the field of fine arts.

MUHANDISLIK GRAFIKASI TALABALARINING MUSTAQIL IJODIY ISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING MAZMUNI.

Bekqulov Q.Sh

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Tayanch soʻzlar: ananaviy, mustaqil, amaliy, elektron, joizki, shakllantirish, topshiriq, modellashtirish, taʼkidlash.

Key words: traditional, independent, practical, electronic, appropriate, formation, assignment, modeling, highlighting

Ключевые слова: традиционный, независимый, практический, электронный, уместный, формирование, задание, моделирование, выделение.

Zamonaviy fan va texnika taraqqiyotining intensive rivojlanishi natijasida talabalar qisqa muddat ichida oʻzlashtirishi zarur boʻlgan maʼlumotlar hajmi kengayib ketdi. Bularning hammasi oʻrganiladigan maʼlumotlar mazmunini kengaytirishga olib keladi va fanlardan dars berishning ananaviy uslublarini tubdan takomillashtirishni talab qiladi.

Maʼlumki, taʼlim berish jarayoni-ikki yoqlama jarayondir. Bu jarayonda oʻqituvchi ham, oʻquvchi ham faol boʻlishi kerak. Agar pedagog oʻz ishida muvafaqqiyatga erishishga intilsa u albatta talabalarining faolligini oshirish, faollikni ragʻbatlantirish va kerakli yoʻlga solishi lozim. Talabalar faoliyatini oshirishning asosiy vositalaridan biri ularning mustaqil taʼlimlarini toʻri tashkil qilishdir. Chunki bu jarayonda oʻqitish samaradorligini oshirish va mutahassislarni tayyorlash sifatini yaxshilashning asosiy zaxiralari yashiringan. Shu sababli ham oliy taʼlim tizimida oʻqitish jarayoni oʻqituvchilar raxbarligida tashkil qilinadigan va boshqariladigan talabalarining mustaqil mehnatlari koʻrinishini olmoqda.

Talabalarining mustaqil ishlarini tashkil etishni rejalashtirish.

Talabalar mustaqil ta'limining asosiy maqsadi-o'qituvchining rahbarligi va nazorati ostida yoki mustaqil ravishda talabada muayyan o'quv ishlarining mustaqil ravishda bajarish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirishdan iboratdir.

Talabalar mustaqil ish va amaliy mashg'ulotlarni turli shakllarda bajarishadi, chunki mustaqil olingan bilimlarning o'rni, kuchi va qiymati yuqoridir.

Mustaqil ta'lim- bu maqsad, vazifa, ifoda shakli va natijani tekshirishga ega bo'lgan talabalarining faoliyati. Ularni ushbu faoliyatni turini tashkillashtirish va rag'batlantirishga ko'mak berish fan o'qituvchilarining vazifasidir. Faqatgina o'qituvchi talabaning yoshini, uning shaxsiy fazilatlarini inobatga olishi, talabalar xotirasi va e'tiboriga yuklarni teng taqsimlashi ularning mustaqil ta'lim olish qobiliyatini shakllantirishga yordam beradi.

Mustaqil ta'limining asosiy vazifalarida quyidagilar aks etadi:

-talabalarining mavzularga oid yangi bilimlarni mustaqil tarzda puxta o'zlashtirish ko'nikmalariga ega bo'lishi,

- axborot manbalari (adabiyotlar, gazeta va jurnallar, internet saytlari) dan samarali foydalangan holda kerakli ma'lumotlarni izlab topa olish ko'nikmasiga ega bo'lishlari, uning qulay usullari va vositalarini aniqlashi,

-me'yoriy hujjatlar, elektron o'quv va ilmiy adabiyotlar, o'quv adabiyotlar va ma'lumotlar banki bilan ishlay olishi, internet tarmog'idan maqsadli foydalanishi, turli topshiriqlarni bajarishda ijodiy yondasha olishi nazarda tutiladi.

Shu bilan birga, ta'kidlash joizki pedagogik adabiyotlarda oliy o'quv yurtlari talabalarining o'qishi faqat o'qitish bilangina emas, balki ularning mustaqil ta'lim olishi bilan ham tavsiflanadi.

So'nggi yillarda talabalarining mustaqil ta'limini tashkil etish sohasida ma'lum tajribalar bo'lsada, bu ishlarda sezilarli o'zgarishlar kuzatilmoqda. Shuni alohida ta'kidlash joizki, talabaning tor yoki keng ma'noda bo'ladimi baribir shu mustaqil ta'limsiz ta'limni muvaffaqiyatli o'zlashtirish xaqida gap bo'lishi mumkin emas. Yana shuni esda tutish kerakki, talabalarining mustaqil ta'limi ma'ruza, amaliy, seminar, mashg'ulotlaridan tamoman ajralgan va dastur bilan aloqasi bo'lmagan holda tartibsiz tashkil etiladigan ish degani emas. Aksincha u o'qitiladigan fanning yo'nalishi bilan uzviy dialektik bog'liqdir.

"Mustaqil ish" tushunchasi ko'p qirrali bo'lib, talabalarining mustaqil ishi muammolari bo'yicha katta miqdordagi pedagogik izlanishlarga qaramay, ushbu didaktik jarayonning mazmuni va mazmuniga yagona yondashuv mavjud emas. Turli xil talqinlar, birinchi navbatda, "mustaqil" so'ziga qanday tarkibiy qism kiritilganligiga bog'liq. Asosan, ushbu tushunchaning uchta ma'nosi bor:

- o'quvchi o'qituvchining bevosita ishtirokisiz ishni o'zi bajarishi kerak;
- talabadan mustaqil aqliy operatsiyalar, o'quv materialida mustaqil yo'naltirish talab etiladi;
- ish qat'iy tartibga solinmagan, talabaga topshiriqni bajarish tarkibi va usullarini tanlash erkinligi berilgan.

Mustaqil ish - bu mustaqillik kabi muhim shaxsiyat fazilatlarini shakllantirish vositasi, talabalarining bilim faoliyatini tashkil etish shakli bo'lib, ular faoliyatning namoyon bo'lishini, vazifani bajarishda fikrlash, ijodkorlik, qat'iyatlilik va tashabbuskorlikni talab qiladi.

Talabalarining mustaqil ishlarining turli bosqichlarida ularning mustaqilligi oddiy takrorlash, taqlid qilishdan ijodiylikka qadar turli xil ko'rinishda namoyon bo'ladi. U yuzaga keladi, rivojlanadi va murakkablashadi, bajarilishi kerak bo'lgan vazifalarning murakkabligi oshadi. Talabalar mustaqilligining tashqi belgilari - bu o'quv ishlarini rejalashtirish; o'quv adabiyotlarini, mustaqil ishlash uchun o'quv qo'llanmalarini tanlash; o'quv topshiriqlarini bajarish va o'qituvchining bevosita yordamisiz va batafsil ko'rsatmalarisiz qurol va texnika namunalari ustida ishlash; mashg'ulotlar, o'yinlar, jismoniy tarbiya paytida kasbiy vazifalarni mustaqil bajarish.

Talabaning turli xil fanlardan mustaqil ishlashi samaradorligi birinchi navbatda uning shaxsiy fazilatlarini, intizomi, motivatsion munosabati, xotira, e'tibor, ixtiyoriy fazilatlar va boshqalar kabi aqliy fazilatlarga bog'liq, ammo samarali mustaqil ishlashning asosiy shartlaridan biri bu ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirishdir.

Talabalarning mustaqil ta'limining mohiyati va o'qituvchining uning tashkiliy va boshqaruvdagi o'rni ham turli mualliflar tomonidan har xil tarzda izohlanadi. Tadqiqotchilar talabalar mustaqil ishlarining asosiy tarkibiy qismlarini asosiylari deb hisoblashadi, shuning uchun ular eng muhimini hisobga olib, boshqasini qoldirib, uning belgilarini turli yo'llar bilan shakllantirishadi. Turli xil fikrlarni sarhisob qilsak, ta'lim muassasalari o'quvchilarining mustaqil ishlarining asosiy muhim xususiyatlarini ta'kidlashimiz mumkin:

Tashqi. Ular o'quv yoki boshqa murakkab muammo sifatida harakat qiladigan o'quv-kognitiv yoki amaliy vazifaning mavjudligini o'z ichiga oladi, uning echimi talabaning shaxs sifatida rivojlanishiga hissa qo'shadi. Bu vazifa uni mustaqil aqliy va amaliy ishlarga rag'batlantirishi, ma'naviy va jismoniy kuch talab qilishi kerak, shuningdek talabalar o'z ishlarini rejalashtirish, ish joyini tayyorlash, topshiriqlarni batafsil tanishtirish brifingisiz va o'qituvchining bevosita yordamisiz bajarish. Bundan tashqari, ikkinchisining roli faqat tashkiliy va funktsional jihatdan bog'liq bo'lgan nazorat harakatlar prizmasidan kelib chiqadi.

Ichki. Ular talabalar mustaqillik va ijodiy faolligi namoyon bo'lishida ularga yuklangan o'quv, kognitiv va amaliy vazifalarni hal qilishda, shu bilan birga mustaqillikning barcha darajalarida berilgan topshiriqni model bo'yicha takrorlashdan qisman izlash va hatto ijodiy izlanishlarga o'tishdan iborat. Bundan tashqari, talabalarning mustaqil ta'limi sifat jihatidan o'zgarib, izchil rivojlanmoqda. Bu o'z-o'zini boshqarish, introspektsiya, o'z-o'zini sozlash va mustaqil ish natijalarini yaxshilash bilan shug'ullanadigan talabalarni o'z ichiga oladi.

Xulosa qilib shuni ta'kidlash kerakki, o'qituvchining ijodiy faoliyati jarayonida o'quv rejasi, o'quvchilarning tayyorgarligi darajasi va boshqa omillarni hisobga olgan holda talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etishning aniq usullari va shakllari belgilanadi, shuning uchun ushbu tavsiyalar universallikka mos kelmaydi. Ularning maqsadi o'qituvchiga talabalarning mustaqil ishlarini tashkil qilish uchun o'z ijodiy tizimini shakllantirishga yordam berishdir.

Adabiyotlar.

1. Boburmirzo, Kukiev., Achilov, Nurbek, Norboy o'g'li & Bekqulov, Quadrat, Shaydulloyevich. (2019). Technology for creating images in autocad. European Journal of Research and Reflection in Educational Science. 7 (12), 49-54-220.
2. Shaydulloyevich, B. K. (2020). Increasing students' graphic literacy through teaching the sciences of drafting and descriptive geometry. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 8 (4), Part II, 75-78.
3. Achilov Nurbek Norboy o'g'li, Bekqulov Quadrat Shaydulloyevich, Ko'kiyev Boburmirzo Baxodir o'g'li & Jumayev Isroil Omandovlat o'g'li (2020). Methods of developing creative abilities in children. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 8 (10), Part II, 151-153.
4. Bekqulov Quadrat Shaydulloyevich., Kukiyeu Boburmirzo Bahodir ugli., Avazova Guzal Rustambek qizi. (2020). The works in the framework of five initiatives at chirchik state pedagogical institute in tashkent region. EPRA International Journal of Research and Development, 5 (3), p. 411-412.
5. Boizaqova, S. A., Bekqulov Q.Sh. (2021). Ko'rinishlar mavzusni tushuntirishda detal modelini o'ziga qarab o'rganishning ahamiyat. ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES, 2(3), 96-101.

REZYUME

Ma'lumki, ta'lim berish jarayoni-ikki yoqlama jarayondir. Bu jarayonda o'qituvchi ham, o'quvchi ham faol bo'lishi kerak. Agar pedogog o'z ishida muvafaqqiyatga erishishga intilsa u albatta talabalarning faolligini oshirish, faollikni rag'batlantirish va kerakli yo'lga solishi lozim. Talabalar faoliyatini oshirishning asosiy vositalaridan biri ularning mustaqil ta'limlarini to'ri tashkil qilishdir. Chunki bu jarayonda o'qitish samaradorligini oshirish va mutahassislarni tayyorlash sifatini yaxshilashning asosiy zaxiralari yashiringan. Shu sababli ham oliy ta'lim

tizimida o'qitish jarayoni o'qituvchilar rahbarligida tashkil qilinadigan va boshqariladigan talabalarning mustaqil mehnatlari ko'rinishini olmoqda.

РЕЗЮМЕ

Известно, что процесс воспитания является двусторонним процессом. И учитель, и ученик должны принимать активное участие в этом процессе. Если педагог стремится добиться успеха в своей работе, он обязательно должен повышать активность учащихся, поощрять их активность и направлять их в правильном направлении. Одним из основных средств повышения активности учащихся является правильная организация их самостоятельного обучения. Потому что в этом процессе скрыты основные ресурсы повышения эффективности преподавания и улучшения качества подготовки специалистов. По этой причине учебный процесс в системе высшего образования принимает форму самостоятельной работы студентов, организованной и управляемой под руководством преподавателей.

SUMMARY

It is known that the process of education is a two-way process. Both the teacher and the student should be active in this process. If the pedagogue strives to achieve success in his work, he must definitely increase the activity of students, encourage their activity and guide them in the right direction. One of the main means of increasing the activity of students is the proper organization of their independent education. Because in this process, the main resources for increasing the effectiveness of teaching and improving the quality of training of specialists are hidden. For this reason, the teaching process in the higher education system takes the form of independent work of students organized and managed under the guidance of teachers.

NAQQOSHLIK SAN'ATIDA KOMPOSITSIYANING AHAMIYATI

Talipov N.N.

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti

Tasviriy san'at kafedrasi dotsent v.b.

Tayanch so'zlar: naqqoshlik, kompozitsiya, komponovka, ritm, stilizatsiya, simmetriya, asimmetriya, nisbat, hajm, yakka band, rapport, qo'sh band.

Ключевые слова: роспись, композиция, компоновка, ритм, стилизация, симметрия, асимметрия, пропорция, объём, одно ветвь, раппорт, двойное ветвь.

Key words: painting, composition, layout, rhythm, stylization, symmetry, asymmetry, proportion, volume, single branch, rapport, double branch.

Zamonaviy texnika va texnologiyalarning hayotga kirib kelishi inson faoliyatida, ijtimoiy ongida katta o'zgarishlarga olib kelmoqda. Insonning hayotda tutgan o'rni to'g'risidagi tasavvurlari kundan-kun takomillashib, o'zgarib olamni anglashning yangi usullari shakllanmoqda, ma'naviy-amaliy o'zlashtirishning yangi vositalari va usullariga yuz tutilmoqda. **“Bizning vazifamiz — to'plangan tajriba va ilg'or xalqaro amaliyotga suyangan holda, — degan edilar Shavkat Miromonovich Mirziyoyev o'zlarining O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisida “Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”, deb nomlangan nutqlarida, — o'zimizning taraqqiyot va yangilanish modelimizni qat'iy amalga oshirishdan iborat”.**

Darhaqiqat, ta'limda ijodiy izlanishlar haqiqiy ilmiy nazariyaga, jamiyatning rivojlanish qonuniyatlariga, o'qitishning nazariy asoslari, shaxs rivojlanishini harakatga keltiruvchi kuchlari va uning shakllantirish sharoitlari to'g'risidagi bilimlarning keng tizimiga tayangan holdagina muvafaqqiyat qozonadi.

Inson omillarining yuqorilab borishi, uning hayotiy sharoitlarini o'zgartiruvchi va insonni o'zini ham o'zgartiruvchi faoliyat hozirgi zamonda ta'limning umumiy asosiy mezoniga aylandi.

